

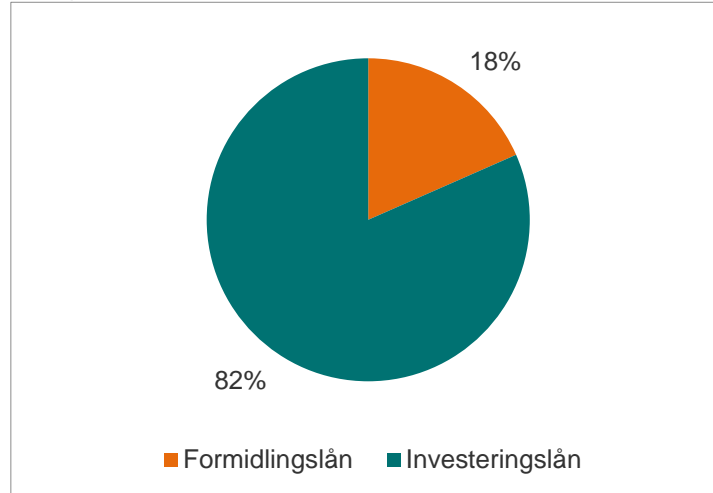
Finans- og gjeldsporteføljerapport for Sarpsborg kommune

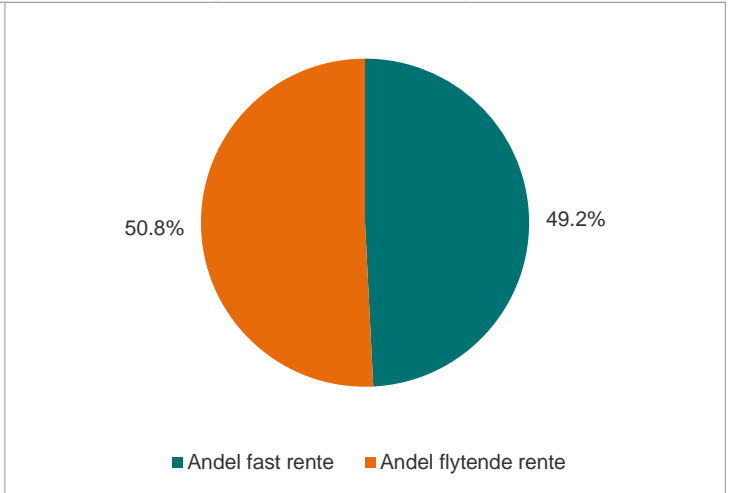

Dagens gjeldsportefølje

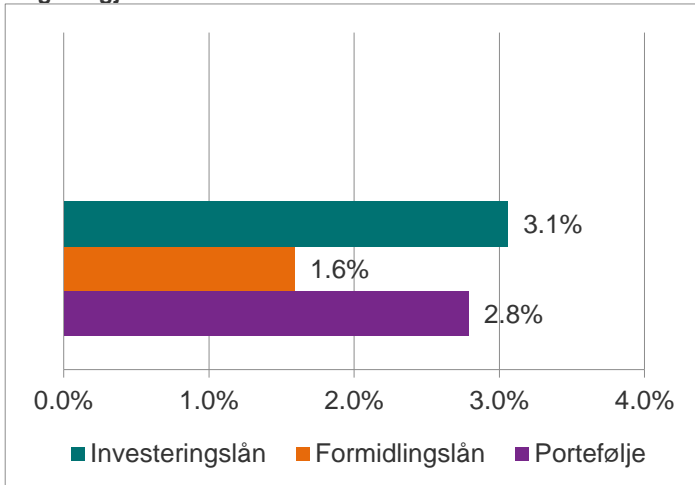
Sum gjeld NOK 4,430,045,736

Andel fast rente og flytende rente i total gjeldsportefølje

Dagens gjennomsnittrente

Figuren viser gjennomsnittrenten i gjeldsporteføljen og dens underporteføljer. Dette er et øyeblikksbilde og vil endres ved neste renteregulering. Til sammenligning ble 3m NIBOR fastsatt til 1.15% den 30-Apr-2018

Nøkkeltall

	Reglement	Status
Gjennomsnittlig rentebinding	0-2 år	2.1 år
Gjennomsnittsløpetid på gjeld	N/A	6.0 år
Andel fast rente	N/A	49.2 %
Største enkeltlån i % av total gjeld	Max 30%	13.1 %
Max andel sert. lån av investeringslån	40%	38 %

Utvikling i markedet

Opturen i norsk økonomi fortsetter, men med noe lavere fart i begynnelsen av 2018. Fastlands-BNP steg med 0,7 prosent i fjerde kvartal.

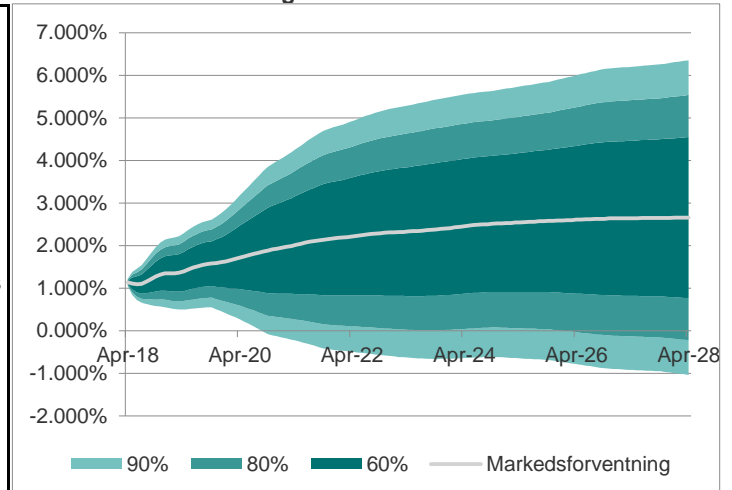
Arbeidsledigheten har falt fra toppen i midten av 2016. NAV-ledigheten var 2,4 prosent i april, mens AKU-ledigheten var 3,9 prosent i februar.

Inflasjonen falt markert i siste halvdel av 2016 og beveget seg noe videre ned gjennom fjoråret. Kjerneinflasjonen var 1,2 prosent i mars 2018.

Norges Bank holdt som ventet styringsrenten uendret på 0,50 prosent i mars. Rentebanen ble hevet og indikerer en renteheving i september 2018.

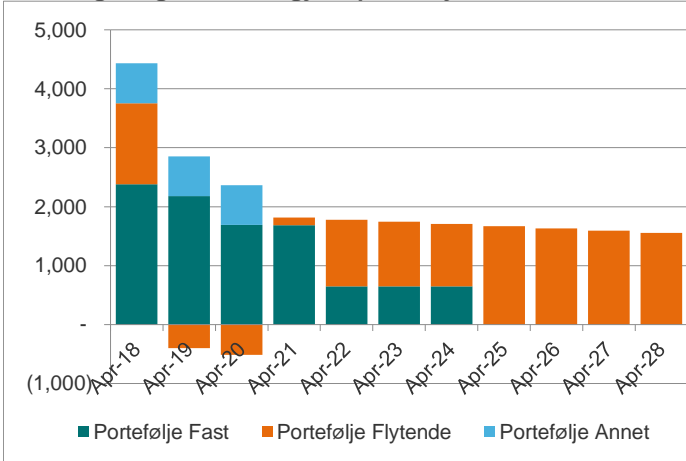
Tremåneders Nibor har steget som følge av høyere påslag.

Usikkerhetsvifte utvikling i NIBOR

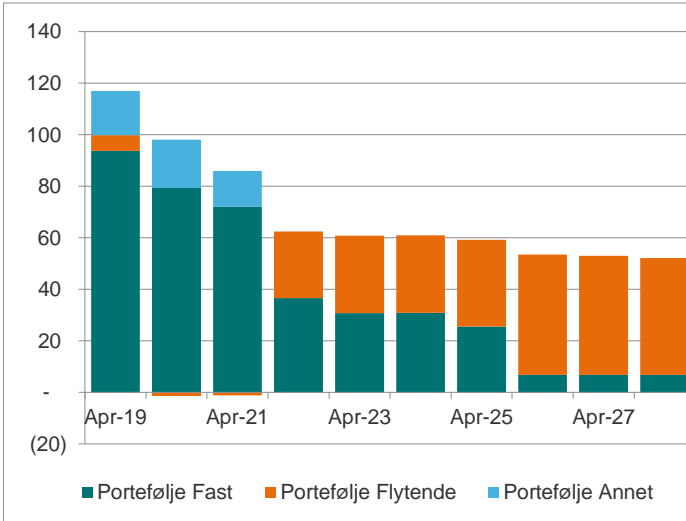

Utvikling i dagens brutto gjeldsportefølje

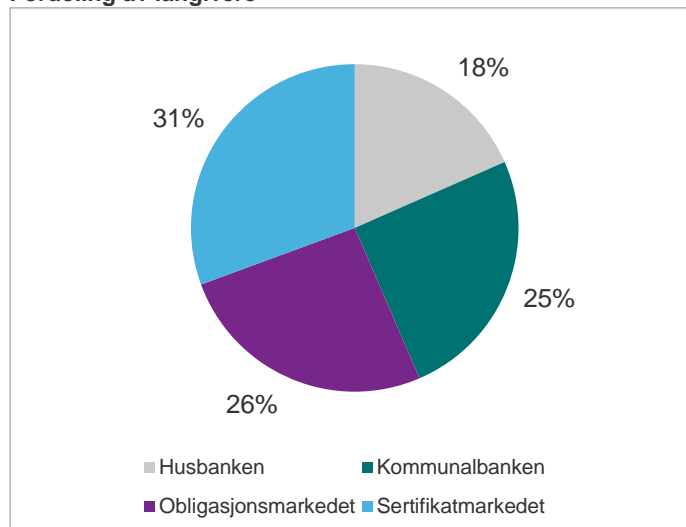
Figuren over viser forfallsprofilen i dagens gjeldsportefølje. De forskjellige fargene indikerer andelene kommunen betaler fast rente, flytende rente og kalkylerente knyttet til selvkostområdet. Der de oransje søylene ligger under 0, er hovedstol på dagens utestående gjeld mindre enn nominelt beløp i renteswaper.

Forventet rentekost

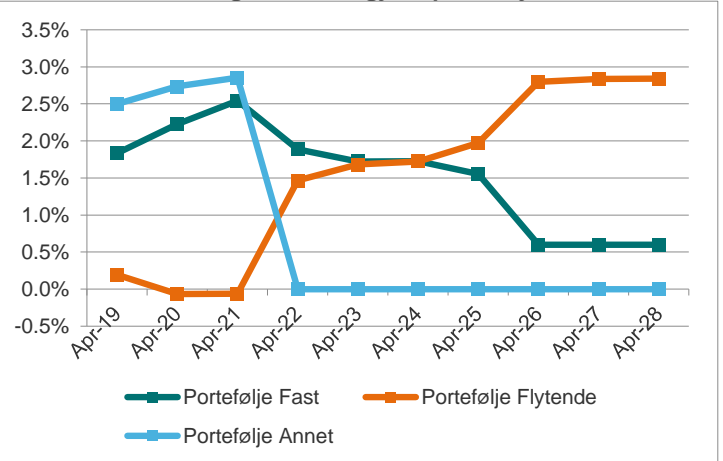

Figuren over viser forventet rentekost i dagens gjeldsportefølje fordelt på fast rente, flytende rente og annen rente. Alle tall er i millioner NOK.

Fordeling av långivere

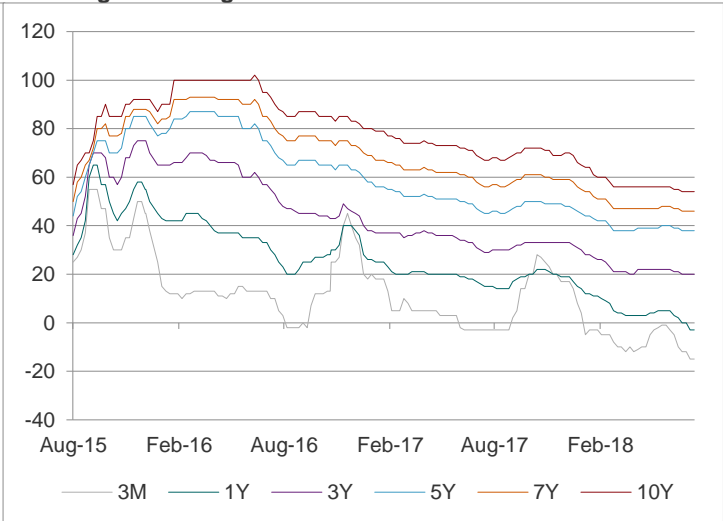

Forventet rente i dagens brutto gjeldsportefølje

Figuren over viser forventet rente i dagens gjeldsportefølje de neste 10 årene. Porteføljen er splittet på fast rente, flytende rente og annen rente. Forventet flytende rente er basert på markedets prising av fremtidig NIBOR.

Utvikling i lånemargin over NIBOR

Figuren viser utviklingen i lånemargin for norske kommuner uten offisiell rating i sertifikat og obligasjonsmarkedet. Løpetider er fra 3 måneder til 10 år.

Nøkkeltall

	Nå	Forrige	
Gjennomsnittlig rentebinding	2.1		år
Gjennomsnittsløpetid på gjeld	6.0		år
Andel fast rente	49.2		%
Største enkeltlån i % av total gjeld	13.1		%
Max andel sert. lån av investerings	38%		NOK

Markedskommentar og utviklingen siden sist

Norske nøkkeltall fortsetter å indikere at økonomien er på vei oppover, men farten ser ut til å ha avtatt noe i første del av 2018. Nasjonalregnskapstallene for fjerde kvartal viste en oppgang i produksjonen på 0,6 prosent fra tredje kvartal. Vi, konsensus og Norges Bank ventet også på forhånd en vekst på 0,6 prosent. Veksten for tredje kvartal ble revidert opp med en tittel til 0,7 prosent.

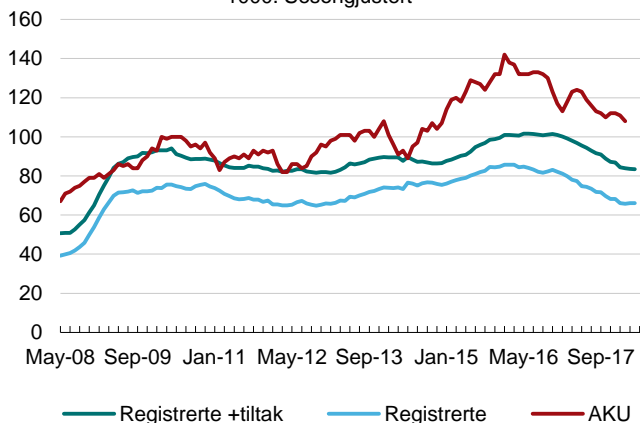
Antall registrerte ledige hos NAV avtok gjennom hele 2017 og falt markant i januar. Fra februar til april har utviklingen vært mer sideveis. Antall helt ledige utgjorde 2,4 prosent av arbeidsstyrken i april (ikke justert for sesongvariasjoner). Arbeidsledigheten målt ved arbeidskraftsundersøkelsen (AKU) har vært lite endret de siste 6 månedene etter å ha avtatt siden midten av 2016. I februar (gjennomsnittet fra januar til mars) var AKU-ledigheten 3,9 prosent.

Inflasjonen har falt markant siden juli 2016 på grunn av et kraftig fall i den importerte prisveksten. Årsveksten i KPI og KPI-JAE var henholdsvis 2,2 og 1,2 prosent i mars 2018. Partene i arbeidslivet (NHO og LO) ble enige om en ramme for lønnsoppgjørene på 2,8 prosent i 2018. Vi forventer en lønnsvekst på 2,9 prosent i 2018, altså at det innenlandske prispresset vil forbli moderat.

Norges Bank holdt som ventet renten uendret på 0,50 prosent på rentemøtet i mars. Ifølge Bloomberg ventet på forhånd samtlige spurte økonomer uendret rente. Sentralbankens anslag for renteutviklingen, «rentebanen», ble justert opp med 17 basispunkter på det meste. Rentebanen indikerer nå 80-100 prosent sannsynlighet for en renteøkning i september 2018 hvis utviklingen blir slik Norges Bank så for seg i mars. Renteregnskapet viser at innenlandsk etterspørsel og utenlandske faktorer løftet rentebanen, mens pris og lønn, skjønn og pengemarkedspåslag trakk ned. Valutakursen trakk marginalt opp i 2018. Vi venter at Norges Bank hever renten i september 2018 og anslår ytterligere to hevinger både i 2019 og 2020.

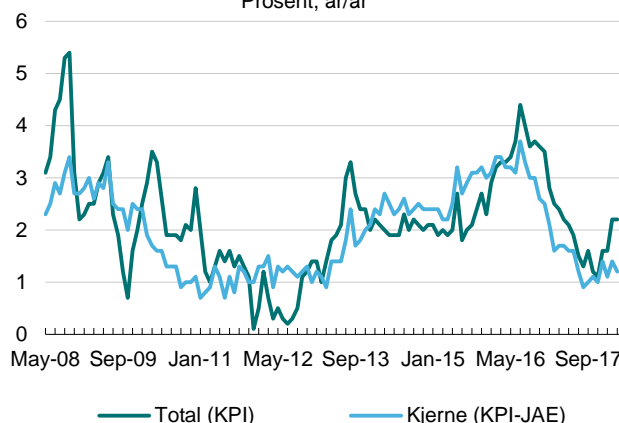
Tremåneders Nibor har steget de siste månedene og var i gjennomsnitt 1,11 prosent i april. Oppgangen i Nibor skyldes i hovedsak høyere påslag i det amerikanske pengemarkedet som smitter over i påslaget i Nibor på grunn av Nibors konstruksjon som valutaswaprente. Vi venter at påslagene avtar noe i tiden fremover, men at høyere forventet styringsrente vil trekke Nibor opp på seks måneders sikt.

Figur 1: Arbeidsledige
1000. Sesongjustert

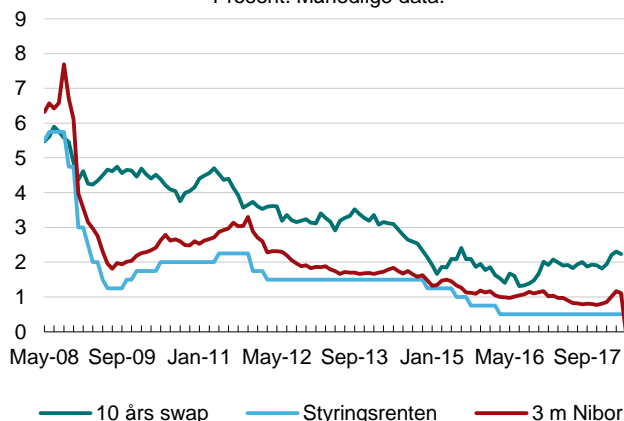
Kilde: Thomson Datastream/DNB Markets

Figur 2: Inflasjon
Prosent, år/år

Kilde: Thomson Datastream/DNB Markets

Figur 3: Renter
Prosent. Månedlige data.

Kilde: Thomson Datastream/DNB Markets

Prognoser: Makro, renter og valuta

Dato	2018	2019	2020	2021
BNP fastlands-Norge	2.3	2.4	2.2	1.4
Privat forbruk	1.9	2.4	2.3	2.1
Offentlig forbruk	1.9	1.8	1.8	1.8
Bruttoinvesteringer	4.2	3.1	2.6	-0.3
Eksport	3.5	4.0	3.8	1.7
Import	3.2	3.2	2.7	0.3
Arbeidsledighet AKU	3.7	3.3	3.3	3.8
Årslønn	2.9	3.0	3.2	3.1
Konsumpriser	2.1	1.7	1.8	1.7
- KPI-JAE	1.4	1.4	1.5	1.5
Dato	Sep-18	Nov-18	Feb-19	Aug-19
Styringsrenten	0.50	0.75	1.00	1.50
3 mnd NIBOR	1.10	1.20	1.45	1.85
10 års renteswap	2.25	2.50	2.75	2.75
EURNOK	9.40	9.20	9.10	9.00

Kortsiktig likviditet

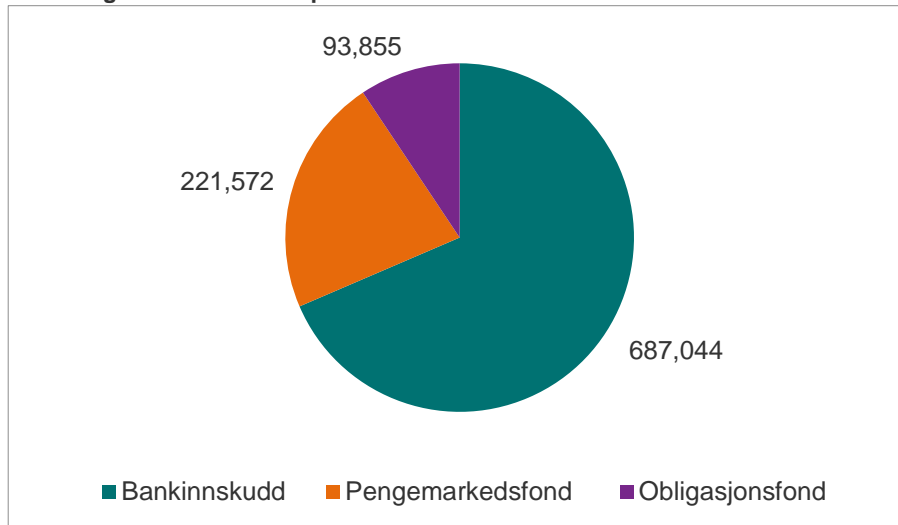
Ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål (tall i tusen)

	Markedsverdi	Avkastnin g i	Avkastnin g i % pa	Andel	Avkastingsmål
Bankinnskudd	687,044	1,902		69%	
Pengemarkedsfond	221,572	1,108	1.51%	22%	0,60% pa utover ST1X
Obligasjonsfond	93,855	684	2.20%	9%	0,60% pa utover ST1X
Sum	1,002,471	3,694		100%	

Oversikt over enkeltplasseringer

Plassering	Aktivklasse	MV sist	Trans	MV pt	Avkastnin	Kommentarer
Innskudd Nordea	Bankinnskudd	323,863	-	188,629	1,413.31	<500mill: 3mN+0,90% >500mill: 3mN+0,65%
Innskudd DNB	Bankinnskudd	575	-	403,133	16.12	3mN + 0,33 %
Skattetrekskto Norde	Bankinnskudd	76,510	-	95,282	472.33	3mN + 0,65 %
Pluss Likviditet II	Pengemarkedsfond	220,465	-	221,572	1,107.59	
Danske Kort Obl NOK	Obligasjonsfond	93,170	-	93,855	684.48	
Sum		714,583	-	1,002,471	3,693.83	

Fordeling av likvide midler per aktivklasse

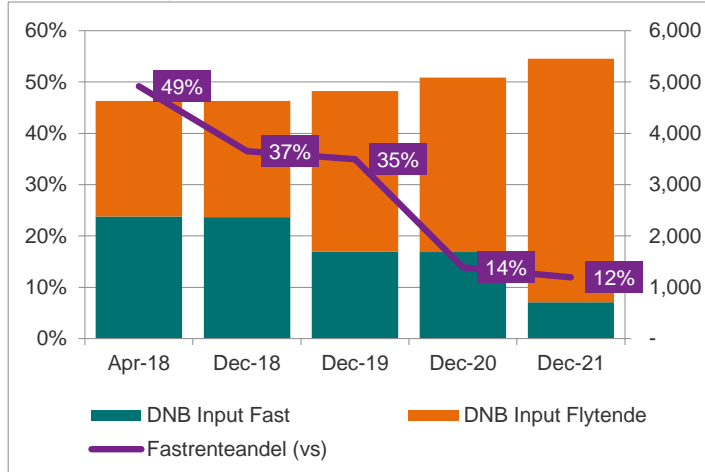
Forvaltning av kortsiktig likviditet i forhold til Sarpsborg kommunes finansreglement

Tillatte plasseringer	Bankinnskudd	Pengemarkedsfond	Obligasjonsfond 0-4
Allokering	Inntil 100%	Inntil 100%	Inntil 25%
Kredittkvalitet		Min BBB-, el 20% vekt	Min 90% i min BBB-
Kredittdurasjon		< 1 år	Ingen restriksjon
Ansvarlige lån		Ikke tillatt	Ingen restriksjon
Andel pr utsteder	Max 2% av forvalt. kap.		
Krav til bank/forvalter	Forvalt. kap. > 2mrd & BBB-	Velkjent, noskregistert selskap med konsesjon fra Finanstilsynet	
Enkelt plassering	Max Nkr 100 mill pr tidsinnskudd		
Rentebinding pr papir		<= 1 år	Ingen restriksjon
Durasjon (løpetid rente)		< 0,5 år	< 4 år
Løpetid	Max 1 år for tidsinnskudd		
Eierandel i ett fond		Max 10% av fondets forvalt kap	Max 10% av fondets forvalt kap
Valuta	Kun NOK	Kun NOK	Kun NOK

OK ihht finansreglement

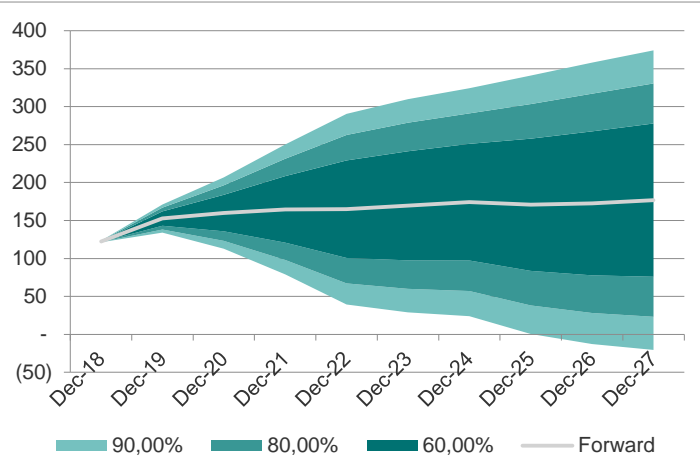

Gjeldsutvikling i henhold til økonomiplan

Figuren over viser gjeldsutviklingen i henhold til økonomiplanen. All ny gjeld fremstilles som gjeld med flytende rente siden renten er usikker frem til tidspunktet for rentefiksing.

Usikkerhetsvifte rentekost

Usikkerhetsviften over viser utfallsrommet for rentekost hvis gjeld blir trukket i henhold til økonomiplanen og holdes konstant deretter. All ny gjeld antas trukket til Kommunalbankens gjeldende betingelser med flytende rente.

Gjeld med renterisiko

Selvfinansierende gjeld defineres som den delen av gjeldsporteføljen hvor Sarpborg kommune kan finansiere rentebetalingen gjennom rentestyrte inntekter. Eksempler på dette er inntekter fra kalkylerenten fra VAR eller renteinntekter fra startlån. Gjeld som må finansieres over øvrige driftsinntekter kalles renteeksponert gjeld, eller netto gjeld. Sarpborg kommune har NOK 2,951,051,367 i gjeld som finansieres av rentestyrte inntekter ultimo 2018, i følge økonomiplanen. Det betyr at NOK 1,680,304,633 er gjeld med renterisiko.

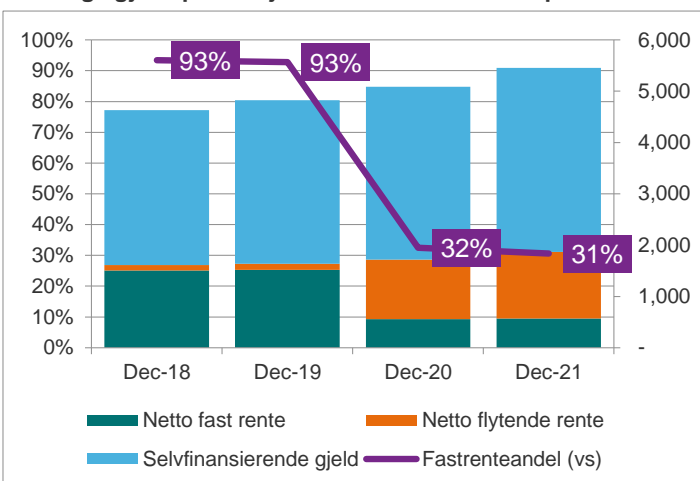
Gjeldsporteføljens oppbygning i planperioden 2018-2021

Alle tall i tNOK	2018	2019	2020	2021
Gjeld med fast rente	1,692,178	1,687,202	707,225	650,000
Beregningsgrunnlag VAR	890,786	1,054,859	1,241,371	1,465,283
Plasseringer	900,000	800,000	700,000	600,000
Gjeld rentekompensasjon	277,029	263,156	241,644	220,132
Startlån	883,236	1,009,692	1,131,324	1,299,680
Netto flytende rente	(11,873)	12,684	1,067,991	1,217,870
Sum gjeld	4,631,356	4,827,592	5,089,555	5,452,965

Nøkkeltall

	Nå	Forrige	
Netto fastrentandelen	93%		%
Gjennomsnittlig rentebinding	2.12		år
Sikringsgrad VAR eksponering	76		%
Rentekost v/ 1% poeng renteøkning	1,066		mNOK

Utvikling i gjeldsporteføljen i henhold til økonomiplan

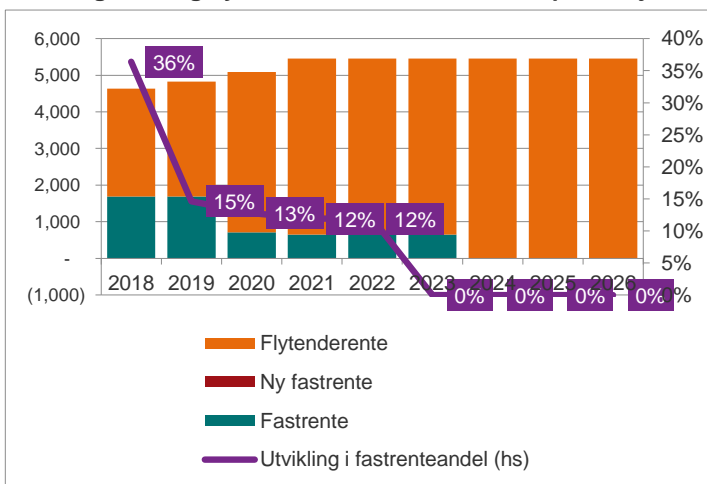
Sarpborg kommune har en fastrentandelen på den delen av gjeldsporteføljen som belaster drift på 93.4%. Denne går til 30.6% i 2021 hvis man ikke handler noen nye fastrenteavtaler.

Anbefalinger

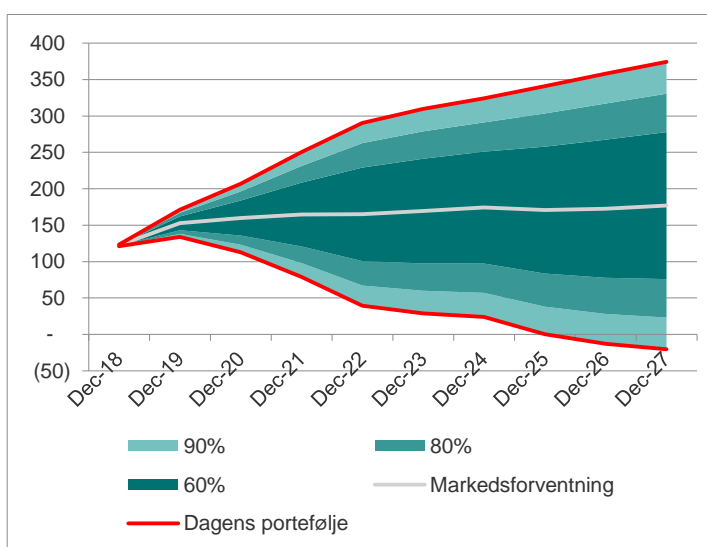
Sarpisborg kommune har en fastrentedurasjon som er på det maksimale i henhold til finansreglementet. Det anbefales derfor ikke mer fastrente.

Utvikling i fast og flytende rente i anbefalt brutto portefølje

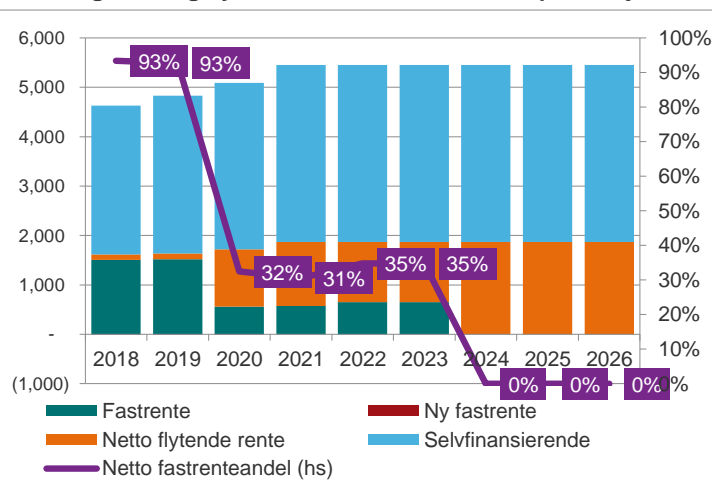
Figuren over viser fordelingen av fast rente og flytende rente i forventet, brutto gjeldsportefølje inklusiv foreslått renteswap. Den lille linjen viser utviklingen i fastrenteandel etter ny swap.

Usikkerhetsvifte for rentebetalinger brutto gjeldsportefølje

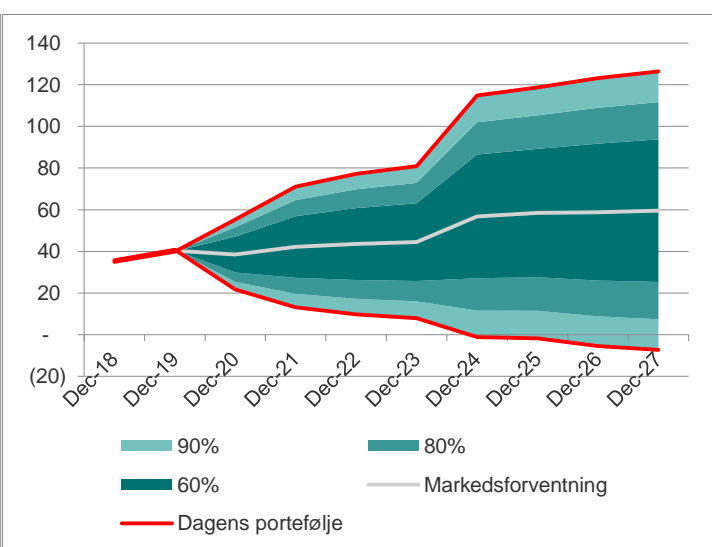
Usikkerhetsviften over viser usikkerheten i rentekostnadene i anbefalt, brutto gjeldsportefølje. Vi ser at forventet rentekostnad i 2022 er NOK 164,908,795 mens den med 95% sannsynlighet ikke vil være høyere enn NOK 290,518,590 med anbefalt swap. Dette er en reduksjon fra NOK 290,518,590 i forventet gjeldsportefølje.

Utvikling i fast og flytende rente i anbefalt netto portefølje

Utviklingen i netto gjeldsportefølje vises i figuren over. Den lille linjen viser utviklingen i fastrenteandel i den delen av gjeldsporteføljen med renterisiko. Dvs den delen av gjeldsporteføljen som ikke er selvfinansierende.

Usikkerhetsvifte for rentebetalinger netto gjeldsportefølje

Usikkerhetsviften over viser usikkerheten i rentekostnadene i anbefalt, netto gjeldsportefølje. Vi ser at forventet rentekostnad i 2022 er NOK 43,518,123, mens den med 95% sannsynlighet ikke vil være høyere enn NOK 77,263,271 med anbefalt swap. Dette er en reduksjon fra NOK 77,263,271 i forventet gjeldsportefølje.

Stresstest i henhold til finansreglement punkt 13.2 på dagens portefølje

Aktivklasse	Balanse %	Balanse mNOK	Durasjon	Endring	Beregnet tap mNOK
Gjeld m/ flyt rente	51%	2,250.46		2%	(45.01)
Gjeld m/ fast rente	49%	2,179.58		0%	-
Brutto gjeld	100%	4,430.05		0%	-
Selvfinansierende gjeld flyt	81%	2,018.77		2%	40.38
Selvfinansierende gjeld fast	19%	469.72		0%	-
Netto gjeld flyt		231.69		2%	(4.63)
Netto gjeld fast		1,709.86	2	2%	68.39
Pengemarked og innskudd	91%	908.62		2%	18.17
Obligasjonsfond	9%	93.85	4	2%	(7.51)
Kortsiktig likviditet til drift	100%	1,002.47			-
Pengemarkedsfond	0%	-		2%	-
Anleggsobligasjoner	0%	-		2%	-
Utenlandske aksjefond	0%	-		-20%	-
Norske aksjefond	0%	-		-30%	-
Netto valutaposisjon	0%	-		10%	-
Langsiktige finansielle aktiva	0%	-			-
Verdiendring netto gjeld med fast rente					68.39
Verdiendring plassering med fast rente					(7.51)
Økt rentekost netto gjeld					4.63
Økt renteinntekt plassering med flytende rente					18.17
Ved 2% parallellskift i rentekurven vil Sarpborg kommune få 4.63 millioner mer i renteutgifter per år					

Stresstest ved maksimal utnyttelse av risikorammer

Aktivklasse	Balanse %	Balanse mNOK	Durasjon	Endring	Beregnet tap mNOK
Gjeld m/ flyt rente	100%	4,430.05		2%	(88.60)
Gjeld m/ fast rente	0%	-		0%	-
Brutto gjeld	100%	4,430.05		0%	-
Selvfinansierende gjeld flyt	75%	1,862.01		2%	37.24
Selvfinansierende gjeld fast	25%	626.49		0%	-
Netto gjeld flyt	0%	2,568.03		2%	(51.36)
Netto gjeld fast	0%	(626.49)	2	2%	(25.06)
Pengemarked og innskudd	75%	751.85		2%	15.04
Obligasjonsfond	25%	250.62	4	2%	(20.05)
Kortsiktig likviditet til drift	0%	1,002.47			-
Pengemarkedsfond	0%	-		2%	-
Anleggsobligasjoner	0%	-		2%	-
Utenlandske aksjefond	0%	-		-20%	-
Norske aksjefond	0%	-		-30%	-
Netto valutaposisjon	0%	-		10%	-
Langsiktige finansielle aktiva	0%	-			-
Verdiendring netto gjeld med fast rente					(25.06)
Verdiendring plassering med fast rente					(20.05)
Økt rentekost netto gjeld					51.36
Økt renteinntekt plassering med flytende rente					15.04
Ved 2% parallellskift i rentekurven vil Sarpborg kommune få 51.36 millioner mer i renteutgifter per år					

* Netto gjeld defineres som total gjeld fratrukket plasseringer, beregningsgrunnlag VAR, gjeld med rentekompensasjon og viderefremidlingslån.

Kontakt i DNB Markets:

Morten Jenserud
Megler Rente/Valuta/Råvarer
Tlf: 24169158
E-Mail: Morten.Jenserud@dnb.no

IMPORTANT/DISCLAIMER

This note (the "Note") must be seen as marketing material and not as an investment recommendation within the meaning of the Norwegian Securities Trading Act of 2007 paragraph 3-10 and the Norwegian Securities Trading Regulation 2007/06/29 no. 876. The Note has been prepared by DNB Markets, a division of DNB Bank ASA, a Norwegian bank organized under the laws of the Kingdom of Norway (the "Bank"), for information purposes only. The Note shall not be used for any unlawful or unauthorized purposes. The Bank, its affiliates, and any third-party providers, as well as their directors, officers, shareholders, employees or agents (individually, each a "DNB Party"; collectively, "DNB Parties") do not guarantee the accuracy, completeness, timeliness or availability of the Note. DNB Parties are not responsible for any errors or omissions, regardless of the cause, nor for the results obtained from the use of the Note, nor for the security or maintenance of any data input by the user. The Note is provided on an "as is" basis. DNB PARTIES DISCLAIM ANY AND ALL EXPRESS OR IMPLIED WARRANTIES, INCLUDING, BUT NOT LIMITED TO, ANY WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR A PARTICULAR PURPOSE OR USE, FREEDOM FROM BUGS, SOFTWARE ERRORS OR DEFECTS, THAT THE NOTE'S FUNCTIONING WILL BE UNINTERRUPTED OR THAT THE NOTE WILL OPERATE WITH ANY SOFTWARE OR HARDWARE CONFIGURATION. In no event shall DNB Parties be liable to any party for any direct, indirect, incidental, exemplary, compensatory, punitive, special or consequential damages, costs, expenses, legal fees, or losses (including, without limitation, lost income or lost profits and opportunity costs) in connection with any use of the Note, even if advised of the possibility of such damages. Any opinions expressed herein reflect the Bank's judgment at the time the Note was prepared and DNB Parties assume no obligation to update the Note in any form or format. The Note should not be relied on and is not a substitute for the skill, judgment and experience of the user, its management, employees, advisors and/or clients when making investment and other business decisions. No DNB Party is acting as fiduciary or investment advisor in connection with the dissemination of the Note. While the Note is based on information obtained from public sources that the Bank believes to be reliable, no DNB Party has performed an audit of, nor accepts any duty of due diligence or independent verification of, any information it receives. Confidentiality rules and internal rules restrict the exchange of information between different parts of the Bank and this may prevent employees of DNB Markets who are preparing the Note from utilizing or being aware of information available in DNB Markets/the Bank that may be relevant to the recipients of the Note.

The Note is not an offer to buy or sell any security or other financial instrument or to participate in any investment strategy. Distribution of material like the Note is in certain jurisdictions restricted by law. Persons in possession of the Note should seek further guidance regarding such restrictions before distributing the Note.

The Note is for clients only, and not for publication, and has been prepared for information purposes only by DNB Markets - a division of DNB Bank ASA registered in Norway with registration number NO 984 851 006 (the Register of Business Enterprises) under supervision of the Financial Supervisory Authority of

Investeringslån	Resthovedstol	Avdrag	Forfall	Rente	Margin	Rentetype
NKB 20090674	520,963,840	0	09-08-29	1.440 %	0.60%	NIBOR
NKB 20090848	250,135,077	0	12-03-29	1.610 %	0.60%	NIBOR
NKB20170007	341,767,000	0	10-04-47	1.760 %	0.60%	NIBOR
Sertifikat 383m DNB	383,000,000	0	01-03-19	1.087 %		NIBOR
Sertifikat 318m DNB	318,800,000	0	01-02-19	0.993 %		NIBOR
Sertifikat 354m Danske	354,470,000	0	11-09-18	1.050 %		NIBOR
Sertifikat 300m DNB	300,000,000	0	09-05-18	0.823 %		NIBOR
Obligasjon 582m Danske	582,279,000	0	22-10-18	1.590 %	0.45%	NIBOR
Obligasjon 563m Nordea	563,320,000	0	21-01-20	1.470 %	0.33%	NIBOR
Sum	3,614,734,917					

Formidlingslån	Resthovedstol	Avdrag	Forfall	Rente	Rentejust	Rentetype
Husbanken 11509535	746,866	57,141	01-05-21	0.304 %	01-11-19	Fast
Husbanken 11511423	131,382,808	4,266,108	01-04-32	1.304 %	01-11-19	Fast
Husbanken 11516515	74,641,816	1,981,393	01-04-33	2.869 %	01-04-22	Fast
Husbanken 11520224	89,588,091	2,013,372	01-04-38	1.306 %	01-11-19	Fast
Husbanken 11524263	79,508,172	-	01-10-43	1.306 %	01-11-19	Fast
Husbanken 11528738	5,918,756	-	01-12-44	1.584 %	Halvårlig	Pt
Husbanken 11532183	131,545,200	-	01-11-45	1.584 %	Halvårlig	Pt
Husbanken 11535019	144,055,490	-	01-11-46	1.584 %	Halvårlig	Pt
Husbanken 11537643	157,923,620	-	01-05-47	1.584 %	Halvårlig	Pt
Sum	815,310,819					

Rentebytteavtaler	Nominelt beløp	Sarpsb betaler	Sarp mottar	Start	Forfall
Danske Bank 1	650,000,000	3.65%	3m NIBOR	01-02-12	01-02-25
Danske Bank 2	180,000,000	3.78%	3m NIBOR	16-06-10	16-03-19
Danske Bank 3	420,000,000	4.55%	3m NIBOR	18-05-15	18-05-21
Danske Bank 4	420,000,000	4.63%	3m NIBOR	18-05-16	18-05-21
DNB 1	200,000,000	4.49%	3m NIBOR	16-12-09	16-12-19
Nordea 1	135,000,000	4.51%	3m NIBOR	26-10-17	26-07-21
Nordea CMS	675,000,000	Avg CMS5+0,50%	3m NIBOR + 1.18%	04-01-16	04-01-21
Sum	2,680,000,000				